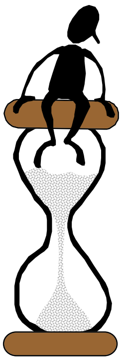

Tosiaikatietokannat

Tiina Niklander

Tosiaikajärjestelmät seminaari 5.2.2002

Sisältö

- Sovellusalueita
- Aikarajoitteet
  - Data
  - Transaktio
- Skedulointi ja rinnakkaisuudenhallinta
- Keskusmuisti vai levy
- Vikasietoisuus ja saatavuus

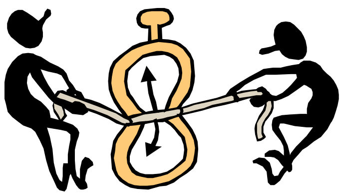

Tosiaika ja tietokannat

	oikeellisuus	ennustettavuus	tavoite	skedulointi
tosiaika-järjestelmät	aika (määräaika)	ennustettava tiedon käyttö ja suoritusaika	maksimoi aikarajoitettu suorituskyky	CPU
tietokannat	tietoeheys	ennustamaton datan käyttö	minimoi vasteaika	I/O
tosiaika-tietokannat (hajautetut)	aika- ja tietoeheys	ennustettava CPU ja ennustamaton datan käyttö	uhraa määräajat tiedon eheydelle	sekä CPU että I/O

Son&Park: Scheduling Transactions for Distributed Time-Critical Applications.
In Readings in Distributed Computing Systems, 1994 s.592-618

Sovellusalueita 1

- Lennonjohtojärjestelmä
  - Useita lennonjohtopisteitä: kentät, aluelennonjohto
  - Kannassa jopa 20000 alkiota:
    - Lentokoneiden id, transponderikoodi, korkeus, lähtö- ja kohdekentät, reitti ja selvitykset
    - Kentän arkkitehtuuri, lentopinnat ja –reitit, lentorajoitukset,
  - Korkeintaan1 sekunnin viive mittauksesta ruudulle, kannalle sallitaan maks. 5 ms vasteaika.

Locke, Real-Time Databases: Real-World Requirements. Teoksessa Bestavros, Lin & Son (eds), Real-Time Database Systems: Issues and Applications. Kluwer, 1997. s.83-91

Sovellusalueita 2

- Lentokoneen hallintajärjestelmä (sotilaskone)
  - Kannassa jopa 3000 alkiota: muita koneita 2000, maakohteita 250, karttoja, lentosuunnitelmia yms.
  - Kannan maksimivasteaika kork 1 ms, jotta järjestelmän maksimivaste alle 25 ms.
  - Aina keskusmuistikanta, kuorma tunnetaan etukäteen

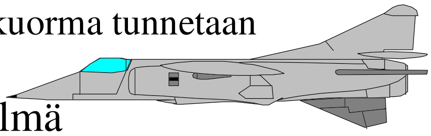

- Satelliitin hallintajärjestelmä
  - Vastaava kuin lentokoneen, mutta
  - Monennettu luotettavuuden lisäämiseksi

Sovellusalueita 3

- Simulaattorit ja niiden ohjaus
  - Usein kaksi erillistä kantaa
    - Pysyvän ympäristön kuvaus: maisemat, kohteet, yms
    - Muuttuvan ympäriston kuvaus: mittarilukemat, liikkuvat laitteet, yms.
  - Todenmukaisen tilanteen luomiseksi kannalle sallitaan n. 5 ms viive.

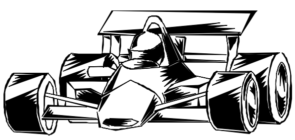

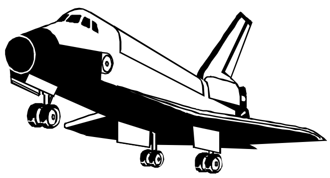

Sovellusalueita 4

- Prosessin ohjausjärjestelmä
  - Koko vaihtelee yhden venttiilin ohjauksesta kokonaiseen tuotannonohjausjärjestelmään
  - Vasteaikavaatimukset vaihtelevat
    - Muutaman millisekunnin vaste venttiilien ohjauksessa
    - Minuuttien vaste materiaalivirtojen ohjauksessa
  - Tyypilliset tietokantavaatimukset ovat 250-750 ms, jolloin koko järjestelmän vaste on 3-10 sekuntia. Nopeammissa toiminnoissa ei yleensä käytetä tietokantaa

Väärinkäsityksiä

- Laitteistojen nopeus
- Tietokantatekniikat
- Tosiaika = nopeus

- Tosiaikavaatimukset perinteiseen kantaan
- Keskusmuistitietokanta = tosiaikatietokanta

- Tosiaikakannan ennustettavuus ei onnistu
- Tosiaikakanta on aina erikoiskanta (ei yleisesti käytettävissä)

Datan eheys

- Looginen eheys
  - eheysrajoitukset

d:(arvo, abskesto, aika)
$d \in R$, R:(suhtkesto)

- Aikaeheys
  - Absoluuttinen aikaeheys
    - alkioiden arvojen suhde ympäristön tilaan
    - (nykyhetki - d(aika) $\leq$ d(abskesto)
  - Suhteellinen aikaeheys
    - yhden tapahtuman alkioiden arvojen suhde toisiinsa
    - kaikille $d' \in R$, | d(aika) - d'(aika) | $\leq$ R(suhtkesto)

Esimerkki

- R(suhtkesto) = 2, nykyhetki = 100
- lampotila=(347,5,95) ja paine=(50,10,97)
  - abs aikaeheä: (100-95) $\leq$ 5 ja (100-97) $\leq$ 10 ok
  - suht aikaeheä: | 95 - 97 | $\leq$ 2 ok
- lampotila=(347,5,95) ja paine=(50,10,92)
  - abs aikaeheä: (100-95) $\leq$ 5 ja (100-92) $\leq$ 10 ok
  - suht aikaeheä: | 95 - 92 | $\leq$ 2 EI

Datan luokittelu

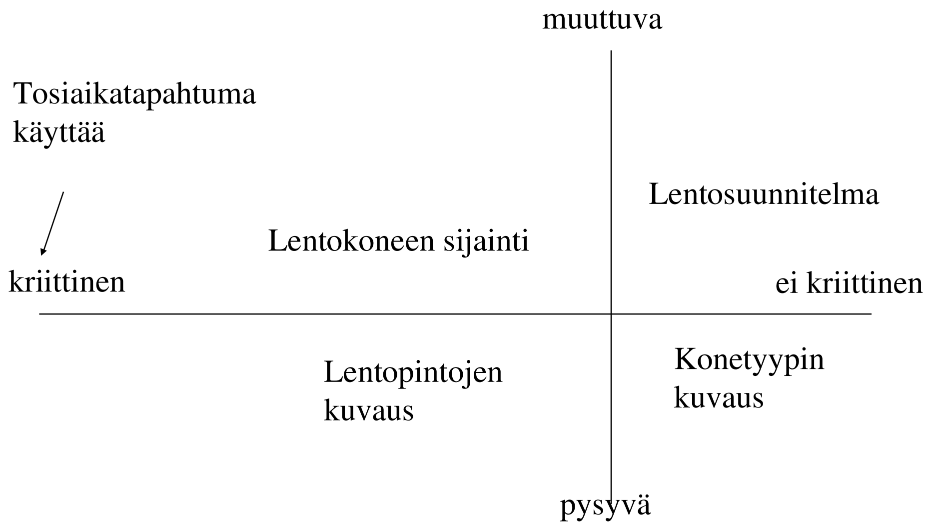

Tosiaikatapahtuma ja aikarajat

- Kova (hard)
  - aikarajan ylitys katastrofi
- Luja (firm)
  - myöhästyneestä ei hyötyä
  - laskenta keskeytetään
- Pehmeä (soft)
  - myöhästyneestäkin iloa
  - hyöty putoaa ajan kuluessa

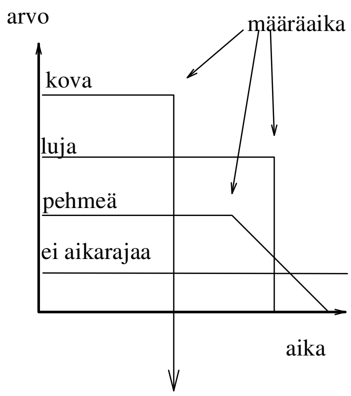

Tosiaikatapahtuman ominaisuuksia

- Tärkeys (criticality)
  - miten välttämätöntä juuri tämän suoritus on
- Määräaika (deadline)
  - koska viimeistään tehty
- Aloitushetki (start time)
  - milloin liikkeelle
- Arvioitu kesto
  - suorituksen tarvitseman laskenta-ajan arvio

$$V_T(t) = \begin{cases} c_T & , s_T<t<d_T \\ c_T * (z_T-t)/(z_T-d_T), & d_T<t<z_T \\ 0 & , \text{muutoin} \end{cases}$$

missä
t - nykyhetki
s_T - tapahtuman aloitushetki
c_T - tapahtuman tärkeys 1 .. C_{Tmax}
c_{Tmax} - maksimitärkeys
zT - aika, jolloin arvo muuttuu 0

J. Huang, etal, Real-Time Transaction processing: Design, Implementation and Perforaance Evaluation. Tekninen raportti COINS 90-43. University of Machachusetts, Toukokuu 1990. Myös teoksessaStankovic & Ramamrithmam. Advances in Real-Time systems.IEEE, 1993. s..587-621

Skedulointi ja samanaikaisuudenhallinta

Skedulointi

- Jaksollisia vs. satunnaisia
- Rate monotonic
- Earliest deadline first
- Least slack
- High priority

Samanaikaisuudenhallinta

- Lukitseva vs. optimistinen
- 2PL-High priority
- 2PL-abort
- WAIT-X
- Time interval

Esimerkki

Tapahtuma	Saap.aika	kesto	määräaika	Data
A	0	2	7,5	X
B	1	2	4	X
C	2	3	7	Y

Puhdas EDF:

A B B C C C A

0 1 2 3 4 5 6 7

Abbott & Garcia-Molina, Scheduling Real-Time Transactions: A Performance Evaluation. ACM Tr on Database Systems. Vol 17, No 3, Sep 1992, s. 513-560

Puhdas odotus (kuten 2PL)

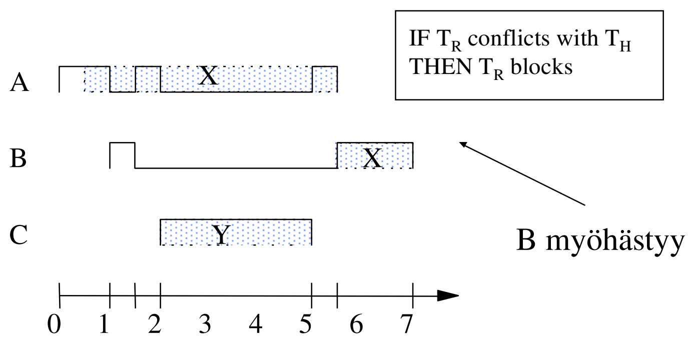

Prioriteeteista riippumatta odota lukkoa, kunnes vapautuu

Prioriteetin nosto

IF $P(T_R) > P(T_H)$
THEN T_R blocks
T_H inherit pri of T_R
ELSE T_R blocks

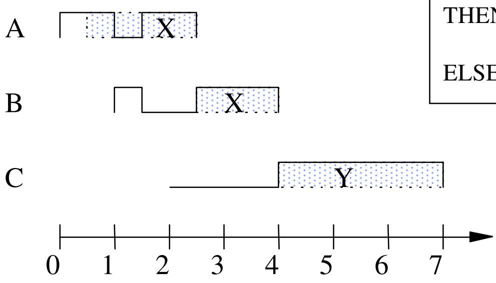

Kaikki ehtivät

Nosta lukonhaltijan prioriteetti odottajan prioriteetin tasolle

Abortoi vähemmän tärkeä

IF For all TH
holding a lock O
$P(T_R) > P(T_H)$ AND
$P(T_R) > P(T_H^A)$
THEN Abort each T_H
ELSE T_R blocks

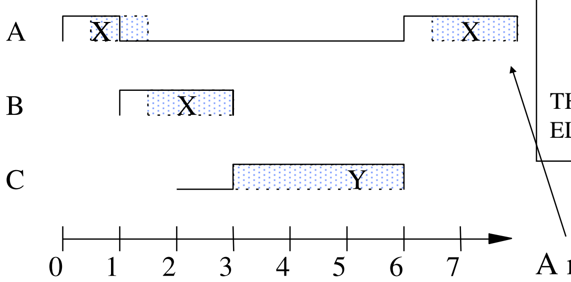

A myöhästyy hiukan (0,5)

Abortoi kaikki vähemmän tärkeät, joilla on haluttuja lukkoja

Ehdollinen abortointi

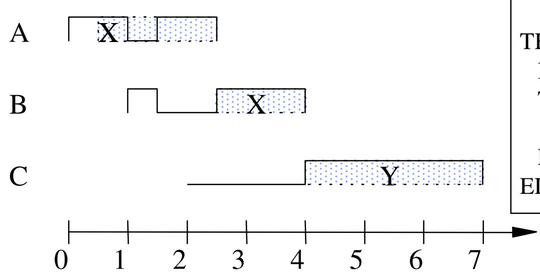

IF $P(T_R) > P(T_H)$ AND
$P(T_R) > P(T_H{}^A)$
THEN
IF $S_R \geq E_H - P_H$
THEN T_R blocks
T_H inherit pri of T_R
ELSE Abort T_H
ELSE T_R blocks

Jos on aikaa odottaa, niin nosta matalamman prioriteetti, muuten abortoi se

Keskusmuisti vai levy

Keskusmuisti

- Nopea
- Tieto katoaa
- Pieni (< 1 GB)
- Kallis
- Saantiaika lähes vakio

- Pysyvyys edellyttää säilyvää muistia tai levyä varmistukseen

Levy

- Hidas
- Pysyvä (ellei levy hajoa)
- Suuri (> 100 GB)
- Halpa
- Saantiajassa suuria vaihteluja

- Saantiajan parempi ennakointi edellyttää prioris. noutoprotok.

Tiedon saatavuus ja vikasietoisuus

- Saatavuus
  - Kannan tiedot ovat käytettävissä x % ajasta
- Vikasietoisuus
  - Järjestelmä sietää ennaltamääritellyn määrän ennaltamääriteltyjä vikoja kaatumatta
- Ei suoranaisesti tosiaikaongelma, mutta erityinen ongelma tosiaikajärjestelmissä

Tosiaikakannan vikasietoisuus

- *Saatavuuden* lisäys edellyttää monentamista
- *Levyvikoihin* varautuminen edellyttää monentamista (esim. RAID)
- Keskusmuistitiedon *pysyvyyden* takaaminen edellyttää levyä tai säilyvää muistia
- Toiminnan nopea *palauttaminen* (jos hetkellinen toimimattomuus sallitaan) edellyttää algoritmisia ratkaisuja tätä varten

Esimerkki arkkitehtuurista

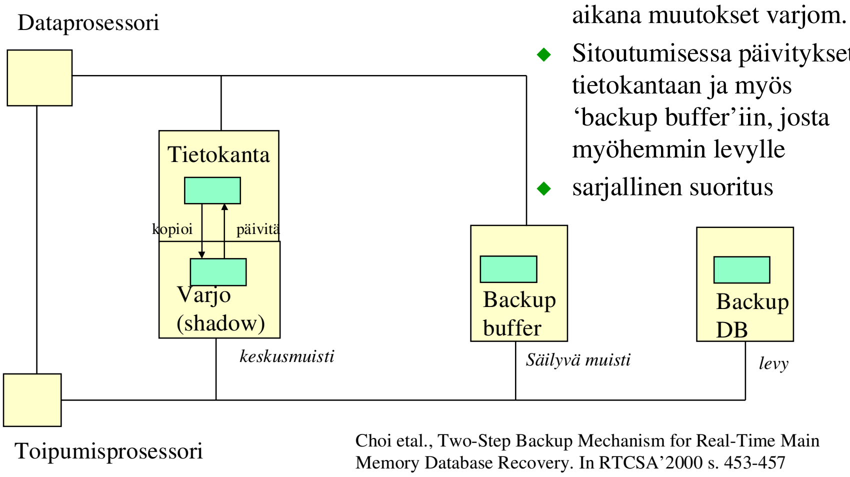

- Tapahtuman suorituksen aikana muutokset varjom.
- Sitoutumisessa päivitykset tietokantaan ja myös 'backup buffer'iin, josta myöhemmin levylle
- sarjallinen suoritus

Choi etal., Two-Step Backup Mechanism for Real-Time Main Memory Database Recovery. In RTCSA'2000 s. 453-457

Clustra

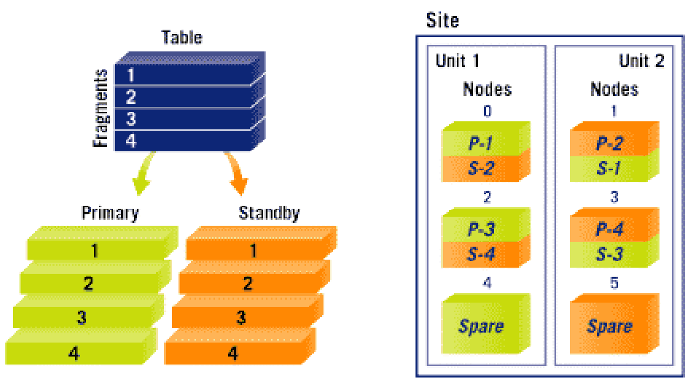

http://www.clustra.com/

Yhteenveto

- Aikarajat ja tärkeys
- Suositaan tärkeitä ja tavoitellaan aikarajoja
- Keinoja:
  - keskusmuisti
  - rinnakkaisuuden hallinta ja skedulointi
  - monentaminen
- Tosiaikatietokanta vain jos
  - datalla on aikarajoja
  - tapahtumilla on aikarajoja